

Esc de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Domineca, cand o cola intraga, cand numai diumetate, adica dupa momentul impregiurarii.

Pretul de prenumeratiune:

pentru Austria: 7 fl. a. v.
pe an intreg
diumetate de an 4 " " "
patrariu " " " 2 " " "
pentru Romania si Strainetate:
pe an intreg 15 fl. v. a.
diumetate de an 8 " " "
patrariu " " " 4 " " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se fac la toti dd. corespundintii nostri, si d'adrepul la Redactiune: Stadt, Wallfischgasse Nr. 8, Mezzanin, unde sunt a se adresa si corespundintiele, ce privesc Redactiunea, administratiunea sau speditiunea, cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era o anonime nu se vor publica.

Pentru anuntie si alte comunicatiuni de interes privat — se raspunde cate 7 cr. de linie repetitiile se fac cu pretul scadiut. Pretul timbrului este 30 cr. pentru una data, se antecipa. Speditiunea: Mariahilf, Windmühlgasse Nr. 29. unde se primesc insertiuni.

Viena 13/25 august.

Tratatul de pace intre Prussia si Austria s'au subscris joi ser'a. El cuprinde 14 puncte si un adaus, ce se referesce la transportarea trupelor, la schimbarea prinsilor si in fine decide despre proprietatea fostei confederatiune. Acest tratat a plecat catra Viena si Berolin spre ratificatiune d'in partea monarhilor, ce'a ce va urma in restemp de opt zile.

Daca cu Itali'a inca nu e incheiata pacea definitiv, caus'a e cestiunea despre catimea ce are sa primisca Italia d'in detoriile Austriei. Se spera inse ca acesta inca va urma curund, caci Itali'a inca doresce pacea destul de apriat.

Numai dupa ce aceste doue tratate de pace se vor publica, se va incepe actiunea reorganizatiunii interne a monarhiei.

Representanti'a Prusiei se ocupa de desbaterea proiectului de adresa la curventul de tron. Desi mai fie care partita — si sunt multisoare — facuse proiect desclinit, totusi in comisiune se contielesera repede, contopindu-le tote intr'unul. Altmintre nu e nemic supradiatoriu intr'acesta, de ora-ce deputatii cu totii si-pun tote puterile ca Europa se-i veda uniti in noua situatiune, si rostindu-se in unanimitate la actiunea de importantia.

Unica exceptiune de la acesta regula facu pana acum'a deputatul Jacobi, care desi se unu a recunosce rezultatele mari ale bataliei, nu afla inse ca acesta batalia s'ar fi portat intru interesul poporului. „Libertatea poporului — discoratorele — e pentru mine unica scala. Nu voiu unitate for de libertate, cu atat'a mai putien libertate fortiata. Intarirea puterii casei prusesci, d'in punct de vedere nemtiesc, nu e de incuviintiat. Principiul natiunalitatii numai in numele libertatei e iertat a l'innaltia.“

Deputatii poloni audind vorba multa despre natiunalitate au crediut, pote, ca Bismark le face tote indemnate de sentiul acest'a, deci facura urmatoriul amendament:

„Opul inceput de Maj. Ta, de a reconstitui Germania pre base natiunali, precum si fapt'a ca Prusi'a ins'a-si recunosce natiunalitatile easi principiu indreptatit de stat, prin urmare curund seu mai tardiu nu se va pote retrage de la deslegarea cestiunei polone — indreptatiesce pre supusii poloni ai Maj. Tale a accepta recunosccrea deplina a drepturilor neprescriptibile ale polonilor.“

Prusii respinsera amendamentul, nu li veni la socotela natiunalitatea polona pre care dora mai bucurosi ar contopio de cat s'o intarasca. Bismark se pronuncia si mai apriat, ca polonii sunt in camera ca reprezentanti ai poporului prusesc dar nu a celui polon.

Comisiunea care are se-si dee parere pentru invoirea camerei la anesarea Annoverei, Nassau, Hessen si Francofurt merge mai de parte de cat guvernul, si pretinde nu uniune personala ci reala. si cumca uniunea personala e nu-

mai calea ce duce la scop. — Dauna ca d. Bismark n'a spus tot cu aceeasi sinceritate ca pana unde au se marga anesiuunile incete dar continue ale Prusiei, spunend'o ar fi mantuit diaristic'a de multe combinatiuni. —

„J. d. Dots“ primesce de'n Roma scirea ca nenorocirea caduta a supra Austriei a modificat forte despusetiunile santului colegiu. Partit'a opusetiunei a slabit. Pap'a s'a urit delupta; estinderea, nedependinta, puterea si glori'a patriei italiene n'au remas fora de influinta a supra lui, si daca S. Sa si-va vede ascurata demnitatea de cap al besericei, inim'a sa parintesca cu bucurie va deschide bratiile pentru Victor Emanuil. Cardinalul Antonelli vorbesce putien, si bura si mai putien. Corifeii ultramontanismului le baga tote in teaca. Credinti'a armatei e dubia. Principii casei regesci de Neapole se imprascia. Telharii depun semnele regesci si lucra pre cont'a lor propria. Aceste sunt rezultatele ce le adusera la Roma evenimintele cele mai prospete.

In provinciile crestine ale Turciei se pregatesc lucruri mari. D'in Aten'a se scrie cumca in Candia atitariile se inmultiesc, si cumca Turcii au si inceput inimicitiele. Mai multe consulatate si indeo-

— Regele Greciei se vede a fi silit la amestec de ora-ce impartesi puterilor cumca nu pote suferi apesarea grecilor in Turcia. Tesalia si Epir sunt in miscare, era in Bosnia, Albania si Erzegovina lucra pre sub mana agentii rusesci. Cestiunea orientala vine deci pe tapet.

Pesta 23 august 1866.

Cumca avem se aseptam cat mai curund schimburi mari in sistem'a interna a monarhiei, o seim cu totii, dar nu cred ca acest'a se se ascepte unde-va cu atat'a incordare ca tocm'a in Pesta. In localitatile publice demaneti'a nu poti pune man'a pe diariul oficiale, toti alerga la el, vreu se scie numele membrilor ce au se compuna ministeriul cel'a ce si-va ave resiedinti'a in Pesta.

Cumca se va infiinti ministeriul, despre acest'a fratii magiari se cred a fi pre securi. Combinatiunile privesc numai persoanele ce vor lua parte. Se crede in asta privintia ca conservativilor li s'a urit a fi senguri la putere, si ca vor se induplece si pre barbati de alte colora a intru in actiunea comuna cu ei. Vedi bine, pentru ca daca venitoriul li va fi menit inca o cadere — buna ora ca cea d'in dieta in lunele trecute — apoi acest'a se nu remana proprietate eschisiva a lor. Servesce purure spre mangaiare a ave toti la necazuri.

Cu tote acestea nu lipsese inca cei ce cauta cu neincredere catra miscamintele federalistilor, temendu-se ca nu cumva in momentul decisiv se li ice pom'a de'n gura. Dar sointaresc in fine, si „totusi se misca“, „totusi dualismul are se vina“, incep apoi erasi la arguminte. De acestia e si contele Lad. Hunyady in „Pesti N.“ de astadi, citand scrisoarea lui Federic Gentz catra Ioane Muller la 1805 cand Francisc, depuse titlul de Imperat ale Germanici. Se dice in numit'a scrisore despre constituirea imperiului: „Ungari'a se fie tier'a principale, Buda-Pesta capitale. Constitutiunea ungarisca trebuie reformata si estinsa preste tota monarhia.“

Nesmintit e mare diferentia intre valorea a unci a acestui s'fat si intre ceea de acum'a atuci in politica si considerau teritoriile, a adpre langa acestea mai sunt si natiunalitate principiul indreptatiei egali, factori pot aade potinti si pretensivi la veri ce organizatiune noua a cutarui stat.

— Primul rege al Ungariei Stefan e sant in berica romano-catolica, diu'a lui, precum sinse serbeza aici purure cu solenitate mare, casi patronului tierci. Astfel decurse acesta serktore si de asta data, cu pompa strordinaria,artecipand cam 70 mii de capete. Magiarii mano-catolici mai considere acest sant si de tron al natiunalitatii lor.

Fiind ca beserica romana n'are intre sar pe Stefan, si fiind ca e de dorit se avem si o un patron al natiunalitatii nostre, dora ar tempul se ne intielegem si in asta privintia ceea ce ni va fi cu atat mai lesne fiind ca beserica crestina are santi de frunte de origine roiani. Daca nu me insiel, d. Baritiu a vorbit odta in „Gaz. Trn.“ despre acest'a, atingend de San Giorgiu marele mucenic, pre care lu reanose tote besericele crestine. E bine, numai deam incepe se facem co-va si in asta privintia E treb'a metropolitilor besericei romne? se lu vom introduce prin us?

— Numerul avocailor romani se inmultitu d. Giorgiu Orvatu jurat cot. de'n Biharea. Avem se ne bucuram daca romanii cerea a face censura avecatiale. Mi se pare ca numai acestia i vor lua folos, pentru ca oficiile comitatense — precum ne invetia esperiinti'a in cele mai multe locuri — nu vor fi menite pentru noi, neci macar in apropiare de proportiunea poporatiunei romane.

F.

Uzdin in 9 August 1866.

In Panciova s'a infintiat o societate cu scop d'a ajutara veduvele si orfanii soldatilor cadiuti pe campul bataliei. De curund primiram de la on. societate un circulariu in limb'a romana, prin care roga publicul d'in giur a contribu'i ficcare dupa potintia: bani, tot felul de camesi, pandia, scame si altele; dupa ael circulariu ofertele adunate se vor preface in bani, d'in cari se va forma un fond, ca la temp de nevoia se se pota ajutara nenorociti.

Ni se implu anim'a de bucurie cetind acest circulariu, si vediend ca veduvele si orfanii bravilor cadiuti pe campul lui Marte, nu vor remane fara mangaiare, si credem ca tot romanul adeverat, nu va intardi a contribu'i dupa puterea avutiei sale, spre acest scop atat de salutaru.

Avem inse se observam, ca amintit'a societate mult mai bine facea de se intorcea catra atare roman, care se fie tradus ael circulariu pe limb'a romana si cu litere strabunc; de cat dandu-l nu sciu cui, came cu slovele cirile cele mai betrane si in stil asi de tortocat l'a tradus, ca afara de dl. autor nici un roman nu-l pricepe, d'in care cauza nici nu-l dam publicitatii.

J. Oneiu, invetiatoriu.

De la pol'a Biharei, 18 aug. 1866.

Astadi serbam schimbarea la fatia a Mantuatoriului nostru si totodata diu'a onomastica a pre bonului nostru Imperat. Solenitatea e amesurata importantiei acestei zile.

Cat de supradiatoriu inse va fi pentru on. public afland ca intr'o di maratia ca acest'a, trei oficiali de padure ai dominiului oppesc rom. cat. de'n Cou cu suite mare au esit la venat, invrasbind poporul de'n hotarul comunei Calugari.

Las ca daca domniele lor n'au onorat serbatorea romanisca, se fie onorat diu'a onomastica monareului, care ni e serbatore comuna.

Ei sunt oficiali la dominiu, dominiul e donatiune imperatesca pentru eppatul romano-catolic de Oradea Marc. — S'a intors lumea cu susul in jos.

p. b.

Estragem urmatoarea corespundintia.

Roitu (cottul Biharei) 14 august 1866.

Nu me pot retien a nu descoperi un abus si o cutezare, ce am observat'o de repite ori, ba inca a si marturisit'o insusi un notariu de natiunalitate straina in compania cu spedituror postale — asemene strain — d'in Gyapju.

Vediend eu ca toi'a la care sum abonat „Albina“ mi vine forte neregulat si unii numeri nu-mi vin nici de cat, me adresa catra spedituror postale cu rogare, ca se-mi spuna caus'a acestei intemplari. — Dsa inse nu me onora cu respuns, ci-si lua de avocat pre respectivul notariu, care-mi dede respuns: „ca toi'a „Albina“ nu e oficiosa si prin urmare nici ca o va speda.“ *)

Intreb pre domnul speditur postal d'in Gyapju, daca „M. Vilag“, „P. Naplo“, „Bolond Miska“ si alte foi magiare sunt oficiose? caci acestea vin regulat in comun'a nostra, seu dora sunt aceste foi oficiose pentru ca le platesce poporul nostru? —

In fine me ved' silit a aminti si neplacut'a portare a invetiatoriului d'in Berechiu, care s'a facut frate de cruce cu acei dni de mai sus, in loc de a-si petrece tempul in scola cu pruncii. — a. — a.

San Nicolaul-Marc, 10 august v. 1866.

In 2 august v. a. c. se tien esamen cu pruncii de la scol'a romana d'in comun'a nostra cari de la delaturarea fostului invetiatoriu serb, fusera d'in partea poporului incredintiati r. d. preut rom. G. Buneiu. Resultatul esamenului fu forte imbucuratori. D'intre popor erau multi ascultatori, numai dl. protopop si director scolaru nu voi se ie parte, ce ne face se presunem ca ingrigeria dsale pentru noi ar fi voit a le ave tote altminte.

Infatisiarea comisiunei naste, carca era amanata pre 21 august n. nu se va intempra in diu'a hotarita, ci se va mai amana nu sciu pana cand. Un roman.

Romania.

Fratii nostri d'in Romania tratiza despre o tema ce si pentru noi e tot asi de ardietorie, deci lasam se urme dupa „Desbaterile“ urmatoarele:

Un fapt constat astadi este ca poporele tind a-si asecura, prin desvoltarea industriei si a comericiului, un traiu pacinic si liniscit. Tote speculatiunile intelectuale urmedia acestei direptiuni care potem dice ca este, cu drept cuvent, una d'in trasurile caracteristice ale secului nostru.

Cine nu vede intr'adever imensele progrese realizate de cati-va ani numai in acele ramuri mai cu sema ale sciintielor esacte ale caror aplicatiuni se intind pe o larga scara! Chimi'a, de esemplu, acesta vasta si fortila sciintia ce o detoram geniiul profund alui Lavoisier si la sorgintea carcia tote ramificatiunile industriei pot culege invetiaminte folositoare, chimi'a a revolutiunat in temp de un seclu tota societatea umana dand avutici publice a poporelor elemente seriose si constante de propasire. Agricultur'a, industri'a si comericiul au luat un sbor puternic si o noua direptiune de cand progresele sciintiei au venit se le imprime o impulsione eficae. Geometri'a, fisic'a si mecanic'a nu au dobendit o desvoltare mai mica nici mai putin repede in timpii moderni prin numeroase aplicatiuni la cari au fost intrebuintate. Tote artele industriale au imprumutat abundantie lor conditiunile necesarie de vitalitate si de progres. Gimnastic'a gandiri intr'un cuvent a inceput si continua necontentit a fi speculata in profitul desvoltarii materiale a natiunilor luminate.

*) Rogam pre toti on. nostri cetitori cari reclama, se alba bunetate a se convinge, ore de nu existe si pre acolo atare oficiant zelos, caci la noi se face speditiunea cu cea mai mare regularitate. Red.

O voce ubica resuna la urechi'a cautatorului atentiv si-i spune fara ecuvocitate ca poporele au trebuinta de repaos si de linisce pentru a-si poté garanta, prin propria lor munca, bunul trai si prosperitatea.

Aceste consideratiuni, a supra carora nu ne putem intinde mai mult fara a esi d'in limitele prescrite unei reviste de diar, ar trebui se fie neincetat presinte acelor'a cari tien in mana fericirea si viitoriul Romaniei. Popor agricol si favorat de natura, noi suntem detori a pune industri'a si comerciul nationale pe un picior de serioasa dezvoltare caei numai cultivand si imultind resursele nostre materiale vom poté asigurá tierii o prosperitate durabilo si o vietia mai libera. Trebuie se intielegem o data pentru tot'dauna adeveratele nostre nevoi. Alt mintagele nu le vom poté satisfacé, nu le vom poté implini nici o data; nu vom tacé, fara acésta consciinta de noi, de cat a ne inverti intr'un cerc de bronz d'in care ne ar fi peste potintia a esi si care ar fi, pentru progresul nostru, o bariera neinvinsa.

Industria are drept scop a scote pe om d'in servitudinea vietii materiale si, ca astfel, ea este drumul cel mai natural catra exercitiul libertatii politice. Un popor de functionari nu va fi nici o data in adevér liber caei libertatea consiste in dezvoltarea individualitatii si nimic nu omora mai lesne acest caracter de grandore al omului de cat carierile birocratice, generalminte vorbid. Rusia ni ofera intru acésta, in esemplu viu: vointa, pe care nimic n'o marginesce, a tiarului se vede paralizata prin inertia birurilor. Nu tot astfel se petrec inse lucrurile in Anglia, Belgia, America, unde cetatienui trasese de vietia independinte, bucurandu-se de fructul lucrului seu si neacceptand de la guvern de cat aceea ce atinge comunitatea. Neincetat ocupat cu conducerea afacerilor si intereselor sale, el se prepara cu modul acésta a se guverna sengur pe sine si éca unica cale care duce pe un popor la adevératul *selfgovernment*.

Caracterul distinctiv al societatiilor moderne este dezvoltarea individualitatii umane, si nimic nu contribuie mai mult la acésta de cat intinderea si imultirea mediilor celor prin cariaciunea individuala a cetatienui se poté exercita. Administratiunea unei ferme, unei fabrice, unei

case de comerciu formédia mai iute si mai folos educatiunea politica a cetatienui de participarea lui la misteriele si la intrigilele revolutiuni. Frantia nu face, de la 1789, cat a cautá prin revolutiuni o libertate pe n'o gasece dar pe care industria i-o tiest cu fir fara sgomot si agitatiuni. Intr'o di se jura, d'in inaltimea stancei sale, Napoleon e trecend in departare pe Ocean un vas de fontona cu o egreta de fum alba in frunte si a rôte batand cu flancul lor valurile spumeg de; intreba ce era acésta, si i se respunsu este un vas miscat de aburi. El plecá atunci si intorse spatele, visand fara indoela la taliele sale si la imperiul seu neterminat. Astfel libertatea fuge reversand pe fruntile altor splendorea si avuti'a ei, pe cand noi ne dftam cu un trecut de legende fantastice sa teorii neaplicabile.

Si cu tote acestea nu avem de cat servim spectacolul acelor individualitati colecte, cari se numesc societati industriale, pentru se ne convingem pe deplin de germenii d'libertate politica ce resida in tote acele compii de banci, de drumuri ferate, de sigurantiele credit, in tote aceste asociatiuni diverse ule ómenii se adun in comun pentru a distá a supra propriilor lor afaceri, pentru a vá fonduri si a dá impulsione intreprinderii. Je invétia astfel, dupa cum dice un deputat frices, a se serví de cuvent si a mania resorriere guvernamentului respresentativ, in ce consiliul de supraveghiare formédia potea parlamentara, giranti'a poterea executiva si n care actiunarii sunt corpul electoral.

Nu putem indestul starui a supra acésti punct, noi cari simtim pentru Romani trebuinta unei dezvoltari agricole si industriale. Vom reveni adese ori in colónele foiei nostre a supra acéstei trebuinte si ne vom silí pe at va stá in poterile nostre a impinge spiriul public catra acésta direptiune de prosperitate. Natura ni-a dat un pament fertil si o clima favoritoare, dar acésta nu este destul pentru a se avem dreptul a ne crede dejá avuti. Sute d'in contra pré seraci in comparatiune cu ce ar trebui se fie o tíera asiá de bine-cuven-tata de Providintia ca a nostra.

Vom fi avuti numai atunci cand vom sci trage d'in pamentul nostru folósele ce el con-

tine cand vom dá agriculturii nostre o dezvoltare ratiunala, industriei nostre o miscare de perfectiune si o mai mare estensiune comerciu-lui nostru. Numai astfel vom poté crea tierii venite noue fara a stabili imposite noue, numai astfel vom poté sporí si asigurá averea si prosperitatea tuturor'a.

Acestea sunt cuvintele pentru cari noi vom privi tot'dauna cu o via satisfactiune ori ce incercare de ameliorare in acéste ramure de avuti'a publica si vom remané recunoscatori acelu guvern care s'ar face promotorul unor asemenea reforme. Acestea sunt cuvintele cari ne fac se aplaudam fericit'a idea a Onor. ministru de lucrari publice de a contractá cu D. Eugeniu Gavand facerea studiilor preliminaré pentru construirea viitoare de linii ferate de la Bucuresti la Ploesci si Pitesci. Inlesnirea transportului este care dá vietia transactiunilor comerciale si care maresce consumatiunea sca-diend pretiurile.

De mult inca idea constructiunii de cai ferate s'a produs la noi dar medilócele de realizare nu au fost inca pana acuma cu prudintia alese. Sa proces la lucru fara studie prealabile si acésta a fost caus'a principala a intardierii lor si a neeficacitatii ori-careei intrprinderi de felul acésta. Condiitiunile stipulate intre D. Gavand si Stat ni se par destul de avantagióse si suntem fericiti a anuncia de asta data publicului nostru un inceput care ne dá cele mai frumóse sperantie.

Si ce este óre daca nu interesele pacin-cului traiu care face ca tote poporele si tote guvernele se doréca astadi definitiva stavilire a pacii.

Consemnarea ostasilor romani ucisi, raniti, seu perduti pre campul de batalia de la medianópte.

(Continuare.)

Lalupt'a de la Trautenau in 27 iunie 1866.

De la batalionul de venatori nr. 28.

Comp. 3. Mort: Nicolae Pascu, Iuon Vintela. — *Greu raniti:* Sandru Baru, Ventila Borouca, Teodosie Danu, Avram Poteranu, C. Rimba, Ianosiu Sandru, Ioan Sjunu, Dumitru Titiu, Nicolae Radu.

Brebanu, Ioan Ciule, Niolae Florian, Georgiu Inurianu, Dumitru Limbasiu. — *Usior raniti:* Ioan Gaidu, Stefan Radu, Ioan Cretianu, Anastasie Nagoiu, Balint Budai, Iuon Sengreanu, Georgiu Urian, Teodor Butucu, Avram Diplasiu, Gabriele Daloga, Iuon Horosa, Simeon Ienescu, Stefan Cocsiu, Ilie Caisutu, Lizear Olteanu, Demeter Moldovanu, C. Socu.

Comp. 4. Morti: Dita Crisianu. — *Greu raniti:* Nicolae Cherstolovanu, Gligor Clapa, Moise Caltie, Georgiu Murtu, I. Silagi, Moise Trifanu, Teodor Ircanu. — *Usior raniti:* Iuon Savu, Andreiu Alticu, Samuila Borceanu, Ioan Benu Georgiu Dobranu, David Gunia, Lob. Chetianu, Georgiu Crisianu, Georgiu Cada, I. Sachelii, Mihaiu Sasu, Mihaiu Toma, Cretian Cirle, I. Mnnteanu.

Comp. 5. Morti: Nicolae Langar, Gregor Rusu. — *Greu raniti:* I. Majoru, Ilie Stoia, Gligur Hulpus, Georgiu Nagiu, Vasiliu Samolanu, Petru Crelea.

Comp. 6. Morti: Georgiu Pora, Petru Pobleanu, F. Chelentie, Daniele Vaschi, G. Lazar, G. Iacob, Mitru Popp. — *Greu raniti:* Georgiu Popp, Petru Secheli, Isaile Chetia, Pavel Fachesu, Ioan Moldovanu, Ioan Ghirbovanu. — *Usior raniti:* Simion Ciocu, Iosif Hodoru, Ilie MODOIU, Mafté Selesanu, Ioane Papp, Moise Pesculeseu, Tanasio Milia, Nicolae Barna, Nicelae Cosma, Nutiu Parnutiu.

De la reg. de artilaria Pichler nr. 3.

Bater'a de pedestrasi 1 punt. Usior raniti: Ioan Baldisti.

Bater'a de calareti. Greu raniti: F. Fabianu.

De la reg. de dragoni principele Windischgrätz nr. 2.

Escadronul 4. Usior raniti: V. Novacu.

Escadr. 5. Usior raniti: Ioan Iouia, Iosif Micovetiu.

Escadr. 6. Usior raniti: Toma Zaruba, V. Sicora, Ioan Panosiu.

Lupt'a de la Königgrätz in 3 iuliu 1866.

De la batalionul de venatori nr. 12.

Morti: Nicolae Chiritia, I. Stanko. — *Greu raniti:* Vasii Irimiacu.

FOISIORA.

Petru Bagiu.

(hotiu de cudru)

Un caracter asiá de infricosiat si infioratoriu, pre cum este acésta, nici cand nu póte fi fara de interes; cetitoriul totdeun'a se va pregati se cetéca o scena intristatoria, neste aventuri barbare, cari fara indoiala-l va face se intristéze, se compatiméca préd'a ce picá in curs'a unui astfel de individ. Si acésta e pré firesce, caei putine si fórté rari sunt casurile, unde un astfel de stapanitoriu ale locurilor selbatice mai posiede semtiu ómenesc seu mai bine dis crestinesc, el nu are indurare spre nefericitul ce-i pica in latiu. A luá si rapí numai averea celui ce-i pica in cursa, nu este dactin'a hotiului, vietia lui este periclitata, un semn, o crénga d'in tufisul ce-l ascunde'l póte predá justitiei, si pentru ace'a el ucide si omóre.

Acum'a dara cine va mai presupune ca „Petru Bagiu“ pre lang astfelu de ocupatiune, a fost si barbat cu simtieminte nobile? Dara intr'adever faptele lui ca hotiu, rivaliséza cu orisi cari ale cutarui erou de spiret, a le cutarui barbat ce pentru credintia si sinceritate a portat pe frunte cununa de laura. El a fost silit se-si castige pana de tote dilele in ori-si-ce mod, si cu atat mai tare, cu cat consotia ce naintea s. altariu i-a jurat credintia, i-a ingreuiat sarcin'a, éra nu i-a usiorat'o. — Cumca el a fost silit la ocupatiunea acésta, se vede si d'acolo, ca el a avut inima nobila, a avut credintia, consciinta si inca si onóre, si un barbat, care are insusirile aceste-a, numai de mare sila se va degradá intr'atata. — Insusirile aceste-a s'a observat atunci, cand el si in starea-i degradata in care se aflá, inca si-a adus aminte ca Romanul totdeun'a a fost credintios, in. dinastie domnitórie, si nici el nu s'a aretat altcum. El si-a dat promisiunea si parol'a si nici ca le-a calcat. Aceste le vom vedé d'in urmatórea intemplare ce o descriu dupa o corespondintia originala a foiei germane („Fr. Bl.“ nrul 4 a. c.):

„In 1738, cand Semilun'a cucerise deja Orsiova si Mehadia, si voiá se alunge crestianismul d'in cuibul seu stramosiesc, intre Caransebesiu si Ilova se asiediasc ostirea lui Carol al VI, pentru ca se impedece pe Turci d'a intrá mai afund in Banat. De comandanti ai armatei imperatesci se denumiserá ducii de Lotaringia, Francisc si Carol Alesandru, d'intre cari cel d'antaiu, devenind dupa mórtéa Palatinului contele I. Pálffy de locutienuinte al Ungariei, luase de soce pe fie'a lui Car. VI, Maria Teresia, éra dupa mórtéa principelui Eugeniu, fu denumit de generalissimul armatei imp. — Carol Al. fratele lui, éra general-major si companion nedespartil a lui Francisc.

Intr'o di de véra, cand razele sórelui calduros nu poteau strabate prin frundiele dese a le codrului verde, corpul oficierec aflá cu scop se arangieze un venat, voind a se desdauná pentru vietia monotóna d'in castra. Muntii altcum avuti de selbatecimi pentru tufisul lor cel des, erau cu atat mai invitatori la o astfelu de petrecere placuta. Deci se acceptá propunerea, ducii amendoi se invoira la participare. — Oficiarii toti se aduna cu argatii si pléca la venat. — De cu séra bucuria incepú a se latí intre venatori caei óstenel'a li éra bine remunerata, venat aveau in abundantia. —

Venatul se incarcá pre spatele argatilor, bucinile dedere semn de convenire, éra ustanitii se pusera pe picióre pasierend spre locul fip-sat. — — —

Inse óre-cine nu mai ajunge. „Unde sunt ducii nostri?“ — resunára voci d'in tote laturele. — O inspaimentare cumplita inlóca bucuria si petrecerea societatii. —

Se repetéza semnale de convenire, se impart consotii prin tote vaile, dara tote de giaba, caei ducii nu se aréta.

— „Ei au retacim“ — graiesc d'in tote partile — „se asceptam inca ceva, si apoi se repetám semnalisarile.“ — — —

Tempul sbóra, sórele incepe a-si aplecá cursul spre apus, éra spaim'a devine tot mai mare si mai adevérata, caei cei retaciti nu mai erau de aflat. Ei persecutasera cu pasiune nemarginita obieptul distragerii lor; amagiti de pasiunea venatului pestrecura otarul defipt

pentru venatoria, si asiá se departara de con-venatorii cei alalti, pana cand sunetul puscaturilor si al córnelor de venat nu mai poteau strabate la densii, si nici ale lor la cei ce-i as-teptá si cautá. Ei ajunsésera in tufisurile cele mai dese ale codrului, se vedura perduti in abisul intunecos de umbr'a stancelor si a arborilor potericii, incat nu le remasa alt'a mai ratiunabil, decat se-si erutie munitiunea pentru alte intemplari ne prevediute, caei d'a mai semnalisá, — éra de prisos.

„Sé mergem nainte, ca vom da de atare poiana“ — dise unul catra altul — „dara ca se strabatem d'in desimea acésta, se dám man'a unul cu altul.“

Deci pléca nainte, cugetand ca vor ajunge la loc mai luminos, dara de giab'a, caei ei umblau giur impregiur pe un'a si ace'a-si cale.

„Mi se pare“, dise Francisc in cet, „ca nóptea acésta vom petrecco aici, iubite frate! si ce dici tu?“

„O, respune Carol ridiend — tu o dici in gluma? Dar' se vedi, ca vom fi siliti se ne facem asternutul pre crengile unui arbore.“

„Drept ai“, respunde Fr., „si eu sum de prarerea ta, caei cel putien vom fi si aici incoronati cu curóna verde.“

„Dar' totusi“ — continuá Carol — „se ne mai incercám odata ca se esim d'in labirintul cest intunecos.“

„Si eu voiesc acésta“, respunde Fr., „dara vei vedé, ca numai cat vom ealatori mai odata pe unde mai umblaram.“

„Nu face nemica, se promnim numai“, „aventa-te pasare usiora!“

„Eu plec, pana unde vrei, caei mic nu mi póte stricá nici pe junetate cat tie.“

„Cum asiá?“

„Asiá bine, caei eu ca prasere usiora am numai un cap, pana ce tu, ca unul ce aspirezi se porti acuil'a cu doue capete, te affi intrun pericul mai mare.“

Francisc tacú cateva minute precugetandu-se serios, si dupa ace'a respunde: „frate, daca dejudecám serios starea nostra d'acum“ —

„Sa dejudecám cum se póte in lumin'a intunecimii acéstei“, observá Carol.

„Fórté bine, dejudecand noi starea

nostra aici, putem dice: ca nu e imbucuratoare, dara cugeta, frate, ce rezultat ar vé acésta pentru resbociul nostru, decum-va d'in intemplare am picá — in manile Turcilor.

Carol tacú un moment. — „Ai cuvent, eu nici ca mi am adus aminte de astfel de impregiurare.“

„Tu vedi dara, ca acum starea nostra este pentru tíera mai insemnata, de cum ar fi, dara noi am fi numai niste venatori fie de rang cat de inalt. Deci trebuie se fim mai precauti ca pana acum, si daca nu am mai intelní pe convenaterii nostri, mai bine se ne culcam in cutare arbore, de cat ne am afundá si mai afund in padure.“

In modul acésta pasiau ei mai departe, dara abé pasisera o mie de pasi, pana ce ajunsera la o poiana; in midilócul acéstei'a éra un aspect cei in cantá.

Aici siedeau in giurul unei caldari acatiate asupri' flacarii de foc o multime de barbati selbateci, infioratori, si armati de la talpe pana la dinti — éra o trupa de hoti compusa d'in romani, ce, dupa parere, si intinsesera aici més'a de cina. P. Bagiu éra capitanul lor. —

Francoise de Lotaringia, abié mai avú temp se sióptéca catra fratele seu: „atentiune, sange rece, caei altcum suntem perduti!“ pana ce hotii, audiend pasurile celor retaciti in padure, se si sculasera, éra cola mai poterie si mai selbatec dintre ei plecase spre densii. Acésta escelá prin frumseti'a armelor; si dupa ce demanda pace si linise celor-alalti, se apropié cu incetul de duci.

„Cine sunteti voi? ce cautati in padurea acésta?“ resuná vocea lui arembasi'a. „Sun-teti senguri, seu aveti companioni? seu dóra ne cautati pre noi?“

Dara durere, caei ducii nu intielegeau limb'a remanésca, si nici ca potura respunde. Arenbasi'a si repetí intrebarile cu furia mai mare, urland ca un leu. Totodata cei ce nu voiau se asculte de comand'a capitanului lor, sariserc asupri' retacitilor si-i desarmasera. Prin acésta inse se deschisa manteu'a lui Fran., si ordurile de pe peptu-i facura pre Petru Bagiu se créda ca prad'a venita in curs'a lor este fórté manósa.

De la batalionul de venatori nr. 22.

Comp. 3. *Morti*: H. Aleluia, Dumitru Babiucu, I. Husca, Const. Coca.

De la batalionul de venatori nr. 28.

Comp. 1. *Greu raniti*: Moise Vasu. — *Usior raniti*: Petru Dima, Nicolae Cohanu (numele de botez e romanesc Red.), Nicolae Oprea, Iosif Ciomosiu, Iuon Podaru.

Comp. 2. *Greu raniti*: Gligor Paia, Nicolae Sotelecanu, Nicolae Bardasiu, C. Lupsa. — *Usior raniti*: Nicolae Ratiu, Petru Siocu.

Comp. 3. *Morti*: Georgeiu Tonage. — *Greu raniti*: Marcu Fachesiu, Iuon Savu, Iuon Demianu, Simion Costina, Petru Munteanu, Nicolae Margineanu. — *Usior raniti*: Iuon Rusu, Onutiu Dragno, Petru Dregnescu, Iuon Marian, Damian Sepure, Mihaiu Berau, Iuon Boncea, Petrutiu Modelcu, Nicolae Siandru, Nicolae Ienci, Nicolae Ghisioiu, George Chereonidar, Iuon Petroiescu, Teodor Paica.

Comp. 4. *Greu raniti*: Ionu Monieriu, Iuon Pascu. — *Usior raniti*: Georgeiu Corpu, Georgiu Togarasi, Teodor Archidan, Safron Ciungariu, Lazar Catelinu, Ioan Crepu, Georgeu Chetianu, Simeon Munteanu, Dumitru Toporu, Gligor Iltiu.

Comp. 5. *Morti*: Petru Orendu, Iuon Sugerianu. — *Usior raniti*: George Berchi, Pavel Beni, Vasile Ceterasiu, Toma Calu, Iosif Cadaru, I. Morariu, Iuon Moga, Iuon Oprisor, Mihaiu Hampu, Istvan Potesu, Andre Drganu.

Comp. 6. *Morti*: L. Ratiu. — *Greu raniti*: E. Avram. — *Usior raniti*: Simion Albu, Iuon Miconestu, Paul Vantia.

Economia.

Pest'a 22 august 1866.

(Preturile bucatelor.) Graul de Banat de 88—89 \$ 5 fl. 35 — 5 fl. 45 cr. — Graul de Tisa 88 \$ 5.40—5.50.

Secar'a 78—80 \$ 3 fl. 90—4 fl. Ordiul — — 2 „ 50—2 „ 65 cr. Ovesul 46—48 \$ 1 „ 90—2 „ Papusiul 45—46 \$ 3 „ 20—3 „ 25 cr. Centenariul de slanina 30—32 fl. de cea afumata 33—35 fl.

Uzdin 9 August 1866.

Secerisiul estui an e mai favoritoriu, de cat in cel trecut.

Graul e cu mult mai bun, era ordiul si ovesul va acoperi si est temp lipsele poporului. In cucurudiu avem asemenea mare sperantia, numai si numai de va scapa nebrumat. Frigul d'in Maiu incatva a vatemat viile, dara totusi avem sperantia de cules indelungat.

J. Onciu, invetiatoriu.

Versietiu, 19 august 1866.

Cetitorii „Albinei“ se vor interesa de spre tergul se negotiul nostru cu vin. — In septemana acista se inmulti numeroi comperatorilor de vin, dara cea mai mare parte a lor cautau vin rosu, (Schiller); pentru negociu bun se imbia cate 7 fl. — Altcum asteptam culegere manosa, dara cu mult mai manosa sar face daca am capeta o ploia buna. — In tergul nostru d'in urma de septemana era o imbuldiala mare de bucate, in cat preturile scadiura de la gradul la care se urcasera. Asia sa vendut grau: cu 3 fl. 20 cr. — 4 fl. 20 cr.; oves cu 1 fl. 50—70 cr., orz cu 1 fl. 60—92 cr.; cucuruz cu 2 fl. 40 — 2 fl. 50 cr., Crompe cu 3 fl. 20 cr. pana la 4 fl. — pentru metiu (chibla romanesea). — Struguri se trimit la Vienna in tota ziua cu 10 cr. oca. — M.

LITERARIU.

Problem'a ortografiei romane.

(Continuare.)

„c) Sunetele derivate, in cat au litera respunditoare in alfabet, a se reduce la sunetul primitiv, incat adeca pote suferi usul, nu numai cel de acum, si cel mai latit, ci si cel mai particulariu si mai vechiu.“ — Asia dara si cand ai litera, cu carea ai pote comuncă fidelmente sunetul, ce vrei se l comuneci, totusi se nu-l scrii cu liter'a sa, ci se mergi inapoi la radecina — vorbeii, se vedi, ce sunet a stat acolo, unde e de nsemnat, ca a sustat in feliurite tempuri feliurite sunete, si s'a scris cu feliurite litere, dupa cum s'a schimbat in-se si sunetele respective; de unde se vede, ca nu poti implini regula fara arbitrarisme, care

fiind schimbati, resulta divergentia sparietore, ce existe in scrisorile cu „ortogr. etim.“ auneori in un'a si aceea-si scrisore in un'a si aceea-si vorba. Si unata tea a perit si d'in pomenire. — Dar gram. susn. dice, ca numai cand pote suferi usul, si cel mai particulariu si mai vechiu, si ca in locul literoi, ce o avem, ca corespunditoare snetului, numai atunci se scriem alt'a, adeca aceea, carea corespunde sunetului aceluia, d'in care s'a derivat sunetul de acum: „cand s'ar afa in usul de acum seu in cel de demult (?) vre un'a urma cat de mica“ (!) adeca cand s'ar afa o suma cat de mica de romani, seu s'ar fi aflat de demult, la cari se fi fost us, de a pronuntia sunetul original. Dar cum se scia fia-care roman care trebuie se scria ceva romanese, de tote sunetele limbei-si, ca ore cum li e usul pronuntiatului in tot locul la miliónele de romani? ca ore nu se pronuntia unde-vá ore care sunet asiá, cum a fost el in us in timpul vechiu, al nedesvoltatiunii limbei? ba: ore nu l'a pronuntiat asiá dedemult ore cand-vá? De unde, cand se nvetie istoria pronuntiatiiu fie carui sunet miile de romani scriitori nefilologi? Acesta e o nepotintia factica invederata. — Mai jos:

„Tote sunetele derivate, strins luand, se pot infatisa de spurie si corruptiuni, in cat se abat de la cele primitive, desi de in partea eufonice, care se nevoiesce a aduce mai multa armonia in cuventare, se par a fi prefactiuni; si totusi la „i.“ adaus dupa cosunantele aspre (b, p, m, f, v,) d'in causa armoniei, prin care adeca dupa regula adusa se comite corruptiune, togmai pre aceia, cari l' lapada, i condamna. — Intr' un loc dice: „D'in alfabetul latin pote ca ne ntrec si literele: h, z“ — Si „Unele vocali (cari? nu e spus.) se lapeda si in scris ca si in pronuncia, dupa plac, (!) — Asia dara regule cu: „pote ca,“ „dupa us,“ „dupa plac“, regule, legi „sine (!) lege.“ — Mai departe.

„Vocalele, in cat sunt derivate, suferind usul, cu liter'a originaria.“ Precum vedem usul decide; si scrisorile cu „ortogr. etim.“ au urmat usul cum li s'a ivit in feliurimca lui; — si unata tea nu s'a mai vedut.

„In part. pres. de II si III coj. (cojuga-tiunile in ere si ere) care dnpa pronuncia se termina in atori, vine de a se scrie cu — u (?) — utori, pr. (pronuntia:) factori, prindiatori

etc. si asiá (scrie:) factori, prindiatori, ci se pot scrie si cu: „a,“ ca derivate de la pres. cojuntiv.“ Acum daca sunt „derivate de la pres. cojuntiv,“ sun. a (bucov. æ) e derivat d'in a, prin cosecintia gram. susn. trebe scris cu „a,“ — de ce sta dara regula, ca: „vine de a se scrie cu u — utori?“ de ce e deschisa, port'a confusiunii? Cum se nu se revolte biet'a limba chinuita? — Mai apoi:

„Gramaticii au cautat mai mult la ortogr. italiana, care scrie cu chi si ghi: chiama, scl. de cat la natur'a limbei romanesci;“ — dar fara de a documenta, ca natur'a limbei romanesci nu e pentru chi ghi, mai dice: „inca si moliatu' a lui cli gli in chi ghi e spurii si de lapadat, desi e anteca, ca la italiani, inse numai la noi cesti d'incóce de dunare se pote suferi, er' nu si la celi de dein colo.“ — Asia dara: chi si ghi sunt antece si la noi, ca la italiani, — totusi sunt spurie si de lapadat; gramaticii au cautat mai mult la ortogr. italiana, de au scris: chi ghi, ér (desi si la noi sunt antece ca la italiani) nu au cautat la natur'a limbei romanesci; — totusi se potsuferi — (desi sunt spurie si de lapadat!) — dar totusi numai la noi cesti d'incóce de Dunare, — desi tintim la unetate ortografiei, — caici numai aici le suferé usul, d'incolo de Dunare nu, caici nu suferé usul de acolo — desi prin acesta lucrãm in con'ra (!) unatati. . .

Cum se nu revolte limba incontr'a de astfeli de regule ingolomezite un'a preste alt'a, un'a n capul alteia?

Dar sa vedem, cum isi-implinesce ins'a-si legea sa propria: — Dice intr' un locu:

„Liter'a z numai intr' ata'ta pote cuprinde loc in ortografia romana, in cat se vor suferi in limba cuvinte straine,“ si apoi totusi scrie: „fundeza, varieza, oserbeze.“ — Dice:

„Spurie si de lapadat in ortografia sunt“ intre altele: „moliatu' a lui cli, gli, in chi, ghi,“ si apoi totusi scrie: „vechi, ochii, chiare, anghi, genunchi, manunchi, ghecia,“ si apoi inca scrie si: „secla, pericl, declina, artel,“ — „spuri si de lapadat e „p“ in loc de c seu g inainte de t,“ — si apoi totusi scrie: „piept, fruptul, intieptiune, derept, vipt, defipt,“ dar apoi mai scrie si: „specta, respectul, subiectul, corective“ (langu: derept,) pict,

Pe cat de selbatec areta a fi arembasi'a, pe atat era si de istetiu, si de loc a priceput insemnatatea pradii sale. Pentru ace'a demanda inea odata cu intonare: pace si ordine.

Ducele Francisc privia cu linisce la banda ce se aduna pre langa ei, si dupa un interval scurt gra' in limba latina: „Care d'intre voi intielege limba latina, germana, magiara, francésca seu italiana? acela se se arete.“

D'intre vocele ce resunera la intrebarea acesta se observá, lumca cei mai multi d'intre ei intieleg limba latina. Deci arciducele grai in limba ace'aلماترية: „Eu sum ducele Francisc de Lotaringia, era langa mine am prefratele meu Carol. Am fost astadi la venat si remanend de ceialalti venatori, am retacit in padure, ve rogãm dara se ne conduceti in castra imperatésca. Vetii fi bine remunerati numai ne spuneti, cat voiti se cereti.“

Arambasi'a facu mai multe pretensinni si in fine, descoperind indemnulea silit la ocupatiunea acesta, mai pretinse se fie el si socii lui pardonati. Ducele Francisc li promisa tote si unul altuia se deoblegara prin parola. Plini de buouria se adunara toti pe langa duci si se pregateau se plece la castra imperatésca. Cu cea mai mare iutime se pitulara tote uneltel in padure, se aprinsera facile, si corpul lotrese forma un colon, era demandatiunea suna: se pornésca. — Arambasi'a inse se prea grabise cu tocmel'a.

Ca d'in pament resari o figura mai periculosa si mai infortore de cat arambasi'a. Ea era inarmata preste tot, si d'in ochii de pisica vedeai esprimata poff'a de resbunare si de ucidere. La urletul ei, ce asemená cu unul de lup, se ivira mai multe fantasme inspaimentatoare, cu man'a pe arme.

Desi arembasi'a era un fecior poterie si infortariu, totusi se vedea ca are respect de hien'a padurii, caici ea era feme'a lui, de care el se despartise de mesa si de pat. Ea era stapen'a si conducatoarea altei bande de hoti, cari arare ori convenia cu ai lui Petru Bagiu, si la astfel de intemplantie sciá Bagiu ca erasi si va asculta predicé peste predicé si musthari peste musthari. Ea era in ocupatiunea ei pe de parte mai istetia si mai periculosa de cat barbatul ei,

pamentul si codrii resunau de man'a ei. Tot asiá de furiosa era si acum, caici ea ascultase d'in tufisii tote convorbirile si contielegerele lui Bagiu cu arciducii. —

„Tu arembasia nebun!“ incepu ea se strige. „Tu nu esti demn de astfeli de moment! de loc se-mi predai prinsii mie, seu cel putien d'inpreuna cu mine se-i predam Turcilor, cari-ti vor da de o suta de ori mai mult de cat ai cerut tu de la ei.“

Dara arembasi'a nu voi se-i scie de frica, ci i respunse cu voce mai aspra de cat a ei:

„Tu Satana plina de draci, nu ai audut ca eu mi am dat domnilor acestora cuventul meu si parola, seu dora nu sci ca Petru Bagiu neci cand nu si-a calcat cuventul? Tu dora voiesci se me silesci la ace'a? Fa locu! ca de nu, vom trece preste cadavrul teu si ale argatilor tei! Noi nu mai suntem lotri, noi ne am predat in manile ducilor.“

La acesta mai strange inea odata man'a duclui Fr.

Acum feme'a infuriata si turbata de mania, in corda pistolul asupra barbatului ei si striga: „Se nu te misci! daca nu-mi predai prinsii mie, eta ce-i a teu!“

Petru B. inse nu o respectéza, ci demanda cu mania feciorilor sei: „se plece.“ Ea descarea pistolul, dara glontial sbora in crengi. Partitele se incaiera la bataia cumplita, era B., atacat fiind de infuriata-i femea, se intorece la dens'a si cu o lovitura voinicésca o latiesce la pament. Dupa acesta ié pre un duce in bratia pre cel-a-lalt lu preda in bratiel unui argat si demanda: se plece. Se perd in adencul padurii portand multa grigia de tovara-le placuta. Feciorii lui-i urmara dupa ce invinsera partea contraria, si astfelii caletoriau cu totii la conclud de facile aprinse.

„Me tem ca sierpoea mai traiesce“ dise B. catra Francisc. „Me tem se nu murga pro de alta parte la Turci si se-i alarme, pentru ca se ne inchida calca catra castra imperatésca.“ „Trebuie se fim si intiepti nu numai se grabim. Cum vom es' d'in padure, se stingem facile.“ — Acesta o si facu P.B. si ca se-si perad urm'a, trecea cand d'in cóce cand d'in colo de temisiu, pana candu-i succesa se scape de nue-

rea-i necredintiósca. In trei zile abie ajunsera la castra imperatésca. Pe o stanca langa Slatina stetera mai pe urma. Aici-si depuse arembasi'a tovera, pe ducele Francisc, d'in bratiel-i gigantice, de unde ducii alergara in castra unde fusera primiti cu entusiasm nespun, caici absentia lor causase intristare mare armatei.

Petru B. si priini de loc pardonarea. Nu mult dupa acesta-i mori muerea necredintiósca pe urma se insura a dou'a órea cu o veduva, Vancia, ce-i nascu un prunc, care a trait pana in an. 1818.

In locul acela, unde P. B. a slobodit d'in bratie-si ante'a data pe ducele Fr. s'a zidit o besericiuta mica, ce imperatésca Maria Teresia — femea lui Fr. — la 1771 ca veduva a renoit'o si infrumsetiat'o. Stanca pre care s'a oprit ei, este inzidita besericii si forméza o parte a unui zid si a vetrii besericii. Beserica capeta dotatiune buna, se provediú cu unelte besericesci de mare pretiu, si M. T. a brodarit cu manile proprie mai multe ornamente pentru sant'a mira. Acesta beserica marturisese, si in diu'a de astadi despre cele enarate, si pote siervi de simbol al credintii Romanului catra in. dinastia.

P. Rotariu.

XVIII. Bogdanu si Jonasielu.

Culeza de Dl. I. Ardeleanu, pe la Versetiu, si de Dl. Const. Varanu invetiatoriu d'in Ternova in Banat.

Eu cred ca acest Bogdanu a fost unul d'in domnitorii Moldaviei, carele in timpul mazaliei sale siediend in Tiarigradu pe spelese sale a redicat oste de ajutoriu pentru sultanul. In esemplariul de la com. Varanu sta ca Ionasielu e banatién. inse cred ca a fost meldivoen. — D'in istoria nu pot afa carele Bogdanu pote fi acesta?

XIX. Vizercanu si porumbulu.

Culeza in Ternova de Dlu. Cons. Varanu, si in Lipova de mine.

Orestia si Belgradu sunt orasie in Transilvania, cel d'in urma cu cetate.

Numele Vizercan ar insemna duce suprem; in limba magiara, turecsca, si cred si in acea tatarésca, vizivez insemnéza duce, era chan la tatarsi si alte popore d'in Asia insemnéza cap, domnul terei, si vizercan e tatarésce, fiind ca balad'a vorbesce in specie despre tatarsi.

Tatarsii au fost un popor, carele iacia pe la Caucazu de la marea caspica pana la muntele Altai in Arabia si Bucharie, si mai tardiu in Crimi'a, — si carele a navigat si in tierile romane si in Transilvania, Ungaria.

Sub regele Andreiu II. 1205 — 1235, tatarsii au robrit Ardehlul in 1233; — sub Bela IV. 1235 — 1270,

tatarsii sub chanul Batu au intrat in Transilvania, si au siediut mai mult timp era in 1291. vine Noga chanu tatarilor in Transilvania.

Eu cred ca balad'a acesta se reduce la acest timp vechiu.

XX. Manuila si Mustafa.

Culeza pe la Temisióra de Dl. N. Lupu.

Manuila se vede a fi un erou roman d'in Moldavia carele cu poporul s'a sculat a supra lui Mustafa. Tempul baladei nu-l pot sci, pentru ca romanii cu forte multi Mustafa s'au batut.

Vrancea e comuna in Moldavia si pe timpul trecerii lui Dragosiu Vrancea s'a numit un'a d'in republicele de atunci. — Camenitia e un sat langa Cernauti in Bucovina, — si e un orasiu in Polonia, si multe comunitati se asla cu numele acesta. —

D'in tote baladele acestei brosiure Manuila e unie balada cerea trece in general romantici.

XXI. Aga Topalu.

Culeza pe la Temisióra de Dl. N. Lupu, si pe la Lipova in fragment de mine.

In Banat sunt multe familii romane cu numele Topala, si cred ca eroul baladei a fost roman. —

Aga (dupa Potino I. III. pag. 283—285.) la inceptu a fost capitaniul venatorilor cari procura venatori pentru mesa domnului. Mai tardiu capul politiei si inca si comandant de infanteria. Sub Radu Mihucu voda s'a redicat dirigatori'a acesta si la rang mai mare, si sub Besarab Canul, precum Const. Mavrocordatul; aceta dirigatori'a a trecut prin multe reforme era adi insemnéza sieful politiei de orasie.

Beg seu Bei, turecsce insemnéza domn mai inalt la militia si in specie gubernatoriul ununi district, — Bulbasia, comandant peste ostire strana. —

Cla dov'n e in Bulgari' langa Vidinau peate Dunare de Cernetiu, cand-va cetate tare. Sladov'a trebuia se fia fost aproape. —

Crain'a e o provintia austriaca langa Istria si Croatia, dar nu se pote acesta intielege. Dlu. N. Velia in istoria sa besericesca pag. 154. si 262. spune ca pe anul drept al Dunarii in Bulgari'a a fost districtul Cladov'a Minezetul Cluciu si districtul Negotinu, cercul Cluciu si Crain'a, cari erau imbinate cu dieces'a Caransebesulu.

Despre acesta Crain'a e vorba in balada. — Numirea chinez e de la bulgari, cari pe la 900.d. cr. avea chinezii duci. Dirigeratiile de oberchinezii sunt infintiate prin tursi si oberchinezii au fost capitani de cercuri. —

XXII. Corbul.

Culeza pe la Temisióra de Dl. N. Lupu si la Lipova in forma mai esata, de mine. —

Acesta sémna cu balad'a Corbul si Mihaiu Vitululu. Acolo corbul derima curtea domnesca, aci se restiguesce. — E greu de a o osplicá. De nu e profetia??

picta" (lenga: „depinse“) si „lacte, lactelui, lactili, lactilor“ (langa: „lapte, lapti.“)

Alta gramatica, cu idei strins etimologice (G. M.) dice de ortografia urmatorele (tintitóre la unatate):

„Fara indoire aca scriere este mai rationala care nu intrebuintieza nice mai multe, nice mai putine litere de cat su netele limbei, si care tiene principiul: ca fia-care sunet sa se intipueasca prin semnul seu liter'a sa, ce s'au in voit omenii a idá.“

„Dar mai nu existe limba, ce s'ar scrie in tote conform cu acest postulat al mintii. Limb'a romana s'a scris si enca se mai scrie cu kirilice. Ortografia veche intrebuintieza litere de prisos; cea disa civile cate sunete. Acést'a e si mai usiora. Cu tote acestea fiind ca kirilicele ascund tipul roman al limbei nostre, e mai corespunsatoriu a o scrie cu litere romane, — si apoi continua, fara de a documenta: — „si anca dupre principiul etimologic.“ — Dice dara ce se scriem literele sunetelor vechi originale, d'in carele s'au derivat aceste, ce le avem, iar nu literele acestora, carele vrem se le comunecam prin scris; — si acést'a togmai dupace a dis, ca: „fara indoire aca scriere e mai rationala, carea tiene principiul, ca: fiecare sunet sa se intipueasca cu liter'a sa, si ca acést'a e postulatul mintii,“ ne prescrie ndata, ca se nu facem lucrul rational, se nu lucrám dupa postulatul mintii.

Si limb'a, carea in fapt demult nu urma in multe, caci nu potea urma regulilor ortografice etimologice, isi manifesta voi'a in forma solemnă, impunente.

„Fonetistii“ urmóza in principiu „rationalitatea“ si „postulatul, mintii, adeca si-au propus, se-si statoriesca cate o litera pentru fiecare sunet. Dar fiind ca in esecutatul factic al acestui propus nu s'au desbarat de istorismul sunetelor au legat form'a de mainainte a catorva litere cu cerintile mai noúe; de aci resulta o forma singurata in scris, carea de si corespunde multor cerintie ale binescriintiei caci e precisa, chiara, cosocinte, ajuta si pre copilasii romani si pre straini spre invatiatul cetitului romanesc cat mai repede si sigur; dar nu corespunde ratiunii pre deplin, caci pentru sunetele derivate si noúe nu scrie cate o litera de tot deosebita si frumoasa, ca grecii si latinii ei litere preformate cu particile neesteticele. — Dar nu numai literele neesteticele au produs seu prentins neuniunea scriintilor romane; ci mai ales declaratiunea, ca: „trebuie urmat limb'a populului“, — fara nici o reserva; caci etimologistii au trabuit se primésca si se critizeze declaratiunea precum li s'a presintat, si espicandu-o precum se pote osplicá o declaratiune, ca trebuie urmat limb'a populului, de unde cultivatul sciintial al limbei e eschis, s'au sintit formalmente in dreptul de a nu urma limb'a populului; — ér fonetistii, cari numai s'au declarat nedeplin seu neprecis, ideele inse si lucrarile le au fost cele adeverat rationale, s'au sciut si sintit in dreptatea factica si le au urmat nesparietii de nimica. De s'ar fi declarat respectivii in form'a, ca: „Vrem se urmam firea adevrata a limbei nostre; si limb'a populului, pronuntiarea populului nu o studiam ca se o urmam in tote estravagantiele ei, ci fiind ca in ea se arata mai curata mai firesca natura ei inse-si, curata de silniciile strainismelor si anticismelor; dar nu o urmam orbisii ei luminandu-ne lucrarea cu etimologizare sciintiala, o curatim de tote estravagantiele ei, o rendreptam de la tote ratacirile, si i intregim defeptele si neajunsele. Acést'a, cred, ca ar fi fost o declaratiune cel putin forte apropietóre de ideele si lucrarile respectivilor; dar fiind ca nu s'a facut in modrul acest'a: a ajutorat, de nu causat, „desput'a fonetistilor cu etimologistii,“ — in carea etimologistii dic cu drept, ca literele respective ale fonetistilor sunt urite, formate neratiunaverminte, prevediute cu semnicele nearmonietóre cu trupul lor; dar n'au drept cand dic, ca vreu se redice exceptiunile la grad de regule, si ca scriu dupa datin'a vulgară a satului si tinutului, fara unatate, caci fonetistii luca togmai spre unatatea adevrata a limbei romane, basata pre in sa-si firea ei unatatiósa, carea e tesaurul cel mai scump al limbei, e tesaurul, e conditiunea vietiei natiunii ca natiune. — Fonetistii au drept cand dic, ca etimologistii au regule ortografice neratiunale, pre incalcoite, si neurmavere, carele fac de e fara putintia scri-sul fara sminte, si invatiatul limbei d'in partea strainilor; dar n'au drept, cand i acusa, ca re-

duc limb'a, si i oprese desvoltarea, caci, desi nu s'au declarat, dar in fapt asculta si ei de spirital desvoltatiunii firesei a limbei, si implinesc multe d'in cele cerute, parasind-si regulele ortografice vechi si cerend togmai in forma solemnela altele, care corespundind scopului scrisului pre deplin, se desvina de regulele unice in scrisul limbei romane.

(Va urmá.)

Despre liter'a „u“.

„Gazeta Transilvaniei“ luand cunoscintia ca „Albina“ sterge in unele locuri liter'a „u“, se pronuncia:

„In anii absolutismului, pre cand in Fóia pentru minte etc. se ocupá multe condeie cu ortografia, despre si relative in contra literiei „u“ inca s'a scris disertatiuni intregi, mai in urma a invins si aici principiul etimologic si s'a pastrat „u“. Atata numai, ca aici inca se adevérá cunoscutul proverb: Mai papist de cat grai, mai imperatese de cat imperatul. Omenii grei de cap orbi imitatori ai altora incepura a pune pe „u“ si acolo, unde neam de neamul lor nu l'a pus si nu l'vor pune vreodata, de cat pote numai in bataia de joc. Asié maimutiatorii acatiu pafia si la prepusetiuni, adverb, conjunctiuni, interjectiuni, in coda cate un „u“, adeca in loc de „i“, prin, d'in, sub, subt, apoi, inapoi, macar, bater, baram, cum, cumca etc. scriu, in „u“, prin „u“, din „u“, sub „u“, subt „u“, apoi „u“, inapoi „u“, macar „u“, bater „u“, baram „u“, cum „u“, cumca „u“.

Se intielege ca cu acest mod intrebuintiarea lui u se multiesce atat de infricosiat sifara nici o trebuintia, in cat rara tipografia are atati u, cat se ajunga spre a tipari vreo carte mai mare cu asemenea ortografia in limb'a romanesca.

Deci rogám si noi pe amicii coi ferbinti ai lui u celui mut ca si unii diplomati, ca incai in particulele nedeclinabile se l' parasésca pentru totdeauna.

Rogám apoi si pe domnii filologi de profesie si adeverate auctoritati in scrierea limbei, ca si pana la esirea unci foi sciintifice se nu si pregete a si impartasi natiunii opiniunea dumnealor: nu enmva geniul limbei si principiul etimologic s'ar indestulá, daca u final semi-mut s'ar pastrá numai in substantive, adjective si ce vine cu acestea in legaminte, precum participia etc., era d'in acci timp ai verbilor cari se fac fara participiu trecut, u final se se scotia cu totul, in cat de ees. se nu se mai scrie sunt, eram, laudam, bateam, batui, batusem nici in sing. nici in plur. U romanesce se va parasá d'in substantive si adjective atunci, cand vor parasá francii tota multimea literelor pe cate le scriu si nu le pronuncia, era anume pe e final, era d'in unele forme ale verbilor pare-mi-se ca este alt ceva.

Pre cand scriem acestea, un literat de preste Carpati (ba d'in Trnia Red.) vine in Nr. 49 al „Albinei“ si mustra serios pe toti aceia cari nu se tien de auctoritate, precum si pe aceia cari voiesc a lapeda pe u. Redactiunea ii raspunde in termini delicati. Se pare inso, ca d'in acést'a pornela se va incege o disputa si mai lunga. N'ar strica.“

B.

VARIETATI.

— *Ovatiuni nationale.* Din Banat, cercul Cocotei (Orzidorf) primiram indoite, lungi descrieri despre solenitatile intemplate in mai multe comune la vedut'a ce li o fece in 18, 19 si 20 a lunei curinti — fiul lor cel mult dorit si spré iubit, „barbatul meritelor si demnitatii nostre nationale.“ Vic. Babesiu. Dar totodata primiram si d'in partea Domniei sale o motivata rogare, ca in cat ni-ar veni astfel de descrieri prevediute, se nu uimplem colónele acestei foi cu ele, de óra-ce ele nu pot avé, de cat interes secundariu si particulariu. Deci pentru-ca in cat se pote si se cuvine — se facem d'in destul ambelor parti, estragem d'in amentitele reporturi numai urmatóre esintia:

Cercetand pre-demnul nostru barbat V. Babesiu dupa 17, si respective 22 de ani locul nascerei sale Hodoniul si pre rudeniile sale, desi densul ajunsése acolo vineri sér'a tardiu, in 17/8 a c. totusi curend se respandí scirea acést'a prin satele romane a le cercului Cocota, si mane dí, in serbatórea schimbarei la fatia, d'in tote partile fu rogat, a face bucuria unei vedute si celor alalte, seu cel putin celor mai insemnate comune d'in cerc; ér dupa amé-di se infatisá un banderiu numeros de cala-

roti serbatóresce imbracati d'in vecinul sat Chinez, ca se-l conduca pana acolo. Dsa depreca cu energia acést'a mare onóre, dar i fu in desiert, si el in urma cautá a se supne dorintiei comune, plecand intre bubuitul trescurilor, intre urari de bucuria si de fericire d'in partea intregii poporatiuni, petrecut de multime de calareti cu stéguri nationale d'in loc si d'in Chinez. La intrarea in Chinez ér intre bubuitul pivelor, tot poporul, acest popor brav si numeros, pe carele ierarci'a serbesca era aprópe se-l desnationaliseze, si pre carele numai zelul unicului preut roman I. Craciunescu ni l'a sustienut, — acest popor l' acceptá serbatóresce cu strigari de bucuria si urari de fericire. Un farmec, o esaltatiune se pareca a fi cuprins pre mic si pe mare; chiar si nomtii i se inchinau cu reverintia. Dar si mai eustasiesteca i fu petrecerea de mane di pana la Calacea si de aci pana la Jadani, departare de trei mile, unde la marginea teritoriului fu intempinat si bineventat de fruntasii comunei si de un banderiu si mai stralcuit, ér in capul satului de dnii preuti si invetiatori, cu multime de scolari si cu poporul intreg, cu mic cu mare, cu oratiuni si versuri si cantece ocasionali. Acést'a insemnata si prezelósa comuna are norocirea de un notariu roman pre brav; pentru aceea spirital comun se afla in prosperare. — Tot asié solen fu petrecut maritul óspe dupa prandiu dóue mile de parte, pana la Seceani, ér aci — precum ni se scrie — inca si mai pompos intempinat la marginea teritoriului prin ambii preuti, ambii invetiatori, multime de popor si de calareti, cu trei stéguri nationale imposante, d'intre cari pre cel mai mare de metasa era scris cu litere de aur: „se traiésca Vicentui Babesiu, ablegatul romanilor.“ Comuna Seceani in miscamintele nationale jóca rol'a primaria; pentru ca are doi preuti — ca doi ingeri pazitori. Solenitatea d'in Seceani, bucuria comuna, esaltatiunea urarilor de fericire — se pareca a fi ajuns culmea, ér apoi petrecerea de mane di, luni demanétia prin Murani pana la Cerniceaz, aprópe trei mile departe fu intr' adevér un spectaclu ne mai vedut in aceste parti. Era di de lucru, cu tote — pre-amatul óspe fu primit nu numai la marginea teritoriului cu bineventari cordiali prin fruntasii satului cu un dn preut infrunte, cu un banderiu numeros, ce portá dóue stéguri mari, unul romanesc, altul unguresc, ci la marginea satului si in sat insusi aflá asemenea tota poporatiunea in serbatóre, cu buchete de flori d'in mani fragete de copilitie incantatórie, cu ovatiuni stralucite, cu o bauda de musica, cu cantece, si curend dupa aceea cu jocuri si petreceri nationale. In acest loc Babesiu era conoscut numai dupa nume; nici insii dnii preuti si dl notariu, tot barbati nationale bravi si distinsi, n'avusera inca oca-siunea d'a-l conóscó in persóna. De aci catra séra tot serbatóresce fu petrecut ilustrul óspe prin un banderiu si fruntasii locului pana afund in teritoriul Temisiórei, nepormitend el nici de cat o petrecere mai departe.

Domn'a sa, precum ni se scrie, pre totindenea a cercetat scólele si bisericile, preto-tindenea a adresat cuvinte de dulce invetiatura populului, luand de teme: Implinirea deto-rintielor nostre — 1. Catra Ddieu, prin vietia morale, prin fapte bune, prin alipirea de biserică si venerarea barbatilor bisericeci etc. 2. Catra Imperatul prin ascultarea de legile si mandatele lui etc. — 3. Catra sangele nostru, natiunea nostra, prin inaintarea causei nationale, anume prin radicarea de scóle si tramitarea copiilor la invetiatura, fiind acést'a unica cale, unicul mediloc de a scapa de perire-nostre totale. „Se iubim pre tote ponórele de prin pregiuru-ne ca pre fratii nostri dar drepturile nostre innasute, interesele nostre nationale — se nu lasam ca se ni le calec si ciunte cine-va — odata cu capul! Arm'a nostra inse. arm'a luptei si aperarei se ni fie si se ni remana pururea: dreptatea si adevérul;“ — aceste cuvinte erau repetite si apostrofate preto-tindenea. — Ni se spune, cumca serbatórea acestor trei dile solene va remané poporatiunei respective pururea neuitata. — Maritul barbat, in acuaru fatiasifaptura inca tot se mai ved urmele grelelor morbide cari patiml atat de mult d'in inceputul lui Maiu incóce, de loc dupa resosirea in Temisióra, pleca spre Foen, unde ca óspe al H. Sale dlui Andreiu de Mocioni s'a dedat el in tot anul a gustá cateva dile de pace si odina.

— *Au perit 16 sate.* D'in Aleppo se scrie ca in 22 iuliu in Mesopotamia — intre

Eufrat si Tigru, aprópe de Diarbekir — intr'o periferia de 30 de óre, cu ocaziunea unui cutremur de pament 16 sate s'au cutrupit cu totul.

— *Oficiri prinsii.* 85 de oficiri imperatesci caduti in prinsóre prúsésca au fost eliberati dupa ce si-au dat cuventul de onóre ca in acést'a batalia nu se vor luptá contra Prusiei. Acum'a sunt citati — precum afirma „Tgb.“ — inaintea tribunalului militar in Wierer-Neustadt.

— *Retacire.* Nisce poloni d'in armat'a prúsésca intrand in Kissingen si fiind setoside-dera intr'o pivnitia de nisce butelli, incepura a goli — era petroleu. Alergara repede la fantana si beura — apa minerala. Medicii nu sciau de cat nemtiesce, ér polonii numai polonesce.

— *N. Fr. Presse* intrun artichiu dechiara cumca recunósce ca acum centralismul nu pote fi de mare folos imperiului, deci numit'a fóia promite a parasá campul centralisatiunii si se dá — pre imparare — pre campul dualismului.

Cursurile d'in 24 august n. sér'a.

(dupa aretare oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de stat:		
Cole cu 5% in val. austr.	55-—	55-50
„ „ contributionali.	99-50	99-75
„ „ nóue in argint.	81-25	81-50
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci) ..	76-—	—
Cole nationale cu 5% (jan.) ..	66-75	60-40
„ metalice cu 5% ..	60-25	58-75
„ „ maiu - nov.	50-40	50-60
„ „ 4 1/2% ..	52-—	52-50
„ „ 4% ..	46-—	46-50
„ „ 3% ..	34-—	34-50
Efete de loteria:		
Sortile de stat din 1864 ..	69-—	69-20
„ „ 1860 1/2 in cele intregi ..	77-—	77-20
„ „ nóue in 1/6 separata ..	83-—	84-—
„ „ 4% din 1854 ..	70-—	70-50
„ „ din 1839, 1/6 ..	141-—	142-—
„ banciei de credit ..	117-25	117-75
„ societ. vapor. dunarene cu 4% ..	81-50	82-—
„ imprum. princip. Eszterházy a 40 fl. ..	—	—
„ „ Salm a ..	24-—	26-—
„ „ cont. Palfy a ..	22-—	23-—
„ „ princ. Clary a ..	22-—	23-—
„ „ cont. St. Genois a ..	20-—	22-—
„ „ princ. Wladischgrätz a 20 ..	16-—	17-—
„ „ cont. Waldstein a ..	18-—	19-—
„ „ „ Keglevich a 10 ..	10-50	11-50
Obligatiuni desarruinatóre de pament:		
Cele din Ungaria ..	66-50	67-—
„ Banatul tem.	65-—	66-—
„ Bucovina ..	63-—	64-—
„ Transilvania ..	63-50	64-50
Actiuni:		
A banciei nationale ..	727-—	729-—
„ de credit ..	148-60	148-90
„ „ scont ..	575-—	580-—
„ „ anglo-austriace ..	73-—	73-50
A societatei vapor. dunar.	473-—	475-—
„ „ Lloydul ..	194-—	200-—
A drumului ferat de nord ..	162-—	162-50
„ „ „ stat ..	185-—	185-20
„ „ „ apus (Elisabeth) ..	127-50	128-50
„ „ „ sud ..	202-—	208-—
„ „ „ langa Tisa ..	147-—	147-—
„ „ „ Lemberg-Czernowitz ..	173-—	174-—
Bani:		
Galbenii imperatesci ..	6-14	6-16
Napoleon'dori ..	10-43	10-45
Friedrichsd'ori ..	10-95	11-—
Suverenii engl.	13-10	13-20
Imperialii rusesi ..	10-60	10-65
Argentul ..	128-—	128-50

Idreptare. In nrul ultim e de indreptat in „Literariu“ la inceput sirul 4, in loc de v: z.

Institutul „Fröhlich“ Institut mai inalt pentru creșterea fetelor.

in Viena, (Stadt, Franciscanerplatz nr. 1.
véra: in Helenenthal, langa Baden, Parkgasse nr. 166.)

Institutul acest'a ce esiste de 17 ani si e renumit in cele mai indepartate cercuri, ce se bucura si de autorizarea in. c. r. guvern precum si de repetitele laude prin diferitele foi publice d'in Austria si Germania, este in stare prin esperintia de mai multi ani, prin numeroase caletorii pe tot continentul Europei de mediloc prin base materiala ascurata, prin organizatiunea cea mai acomodata si prin alegerea poterilor celor mai bune de instruire a garantá pentru educare completa sciintifica si sociala a invetiacelelor lui, cari se instrúaze deosebit si in sciintia religioana. Religiunea gr. or. se propune deosebit in tota septeman'a de preutul grecesc local. Orenduif'a acést'a nu esiste pana acum nici intr'un institut. Desvoltarea fisica se ascura prin localitatile institutului forte acomodate pe loc liber langa parc si prin o locuinta de véra stabila in cel mai frumos tienut al Vienei (in cas'a propria de la tíera.)

Programe deslucitórie cu tarifa completa si forte moderata a pretiurilor, se trimit gratis la dorintia fiesce-caruia.